

Diaspora Turizmini Kuşaklar Boyutuyla Ele Alan Çalışmalar Üzerine Bir İnceleme

(An Analysis on Studies Dealing With Diaspora Tourism With The Dimension of Generations)

*Kartal Doğukan ÇIKI^a

^a İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, İstanbul-Türkiye
(kdciki@gelisim.edu.tr) <https://orcid.org/0000-0002-8307-8561>

MAKALE GEÇMİŞİ

Gönderim Tarihi:

23.01.2022

Kabul Tarihi:

01.03.2022

Anahtar Kelimeler:

Diaspora Turizmi
Diaspora Turistleri
Göçmen Kuşaklar
Sistemik Literatür Taraması

Keywords:

Diaspora Tourism
Diaspora Tourists
Migrant Generations
Systematic Literature Review

Makalenin Türü: Derleme

*Sorumlu Yazar: Kartal Doğukan ÇIKI

E posta: kdciki@gelisim.edu.tr

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, diaspora turistlerinin anavatan seyahatlerini kuşaklar boyutuyla ele alan makalelerin mevcut durumunu sistemik literatür taraması yöntemiyle ortaya koymaktır. Bu doğrultuda 'Web of Science', 'Scopus' ve 'SAGE Journals' platformları üzerinde 'diaspora turizmi' ve 'kuşak' anahtar kelimeleri dikkate alınarak arama gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen arama sonucunda araştırmanın kapsamına uyan toplam 16 makaleye ulaşılmıştır. Bulgular, konu ile ilgili makalelerde en fazla Çin diasporasına odaklanıldığını, ilk çalışmanın 2008 yılında gerçekleştirildiğini ve 2016 yılı itibarıyla çalışmaların hız kazandığını göstermektedir. Çalışmanın, diaspora turizmi konusunda bütüncül bir bakış açısı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca bu makale, araştırmacılar ve sektörel yöneticiler için bir dizi çıkarım sağlamaktadır.

ABSTRACT

This study aims to reveal the current situation of the articles that deal with the homeland travels of diaspora tourists in terms of generations, with the method of systematic literature review. In this direction, a search was carried out on the 'Web of Science', 'Scopus' and 'SAGE Journals' platforms, taking into account the keywords "diaspora tourism" and "generation". As a result of the search, a total of 16 studies matching the scope of the research were found. The findings show that the studies on the subject mostly focus on the Chinese diaspora, the first study was carried out in 2008, and the studies gained momentum as of 2016. The study is expected to provide a holistic perspective on diaspora tourism. Moreover, this article provides several implications for researchers and industry managers.

1. GİRİŞ

İnsanoğlu binlerce yılı aşkın süredir coğrafi şartlar, doğal afetler, savaş-terör ve daha iyi geçim şartlarına sahip olma arayışı gibi çeşitli nedenlerin etkisiyle yaşadıkları ülkeleri terk ederek farklı ülkelere göç etmiştir (Cohen, 2008). Geçmişten günümüze hala devam eden bu göç hareketleri, farklı ülkelerde yaşayan etnik toplulukların ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Kaftanoğlu ve Timothy, 2013). Anavatanından ayrılarak başka ülkelere yerleşen bu etnik toplulukları ifade etmek için Yunanca kökenli bir terim olan diaspora kavramı kullanılmaktadır. Bu toplulukların anavatanında tükettiği ve deneyimlediği turistik hareketler ise diaspora turizmi olarak ifade edilmektedir (Coles ve Timothy, 2004).

Dünya genelinde göçmenlerin toplam sayısının yaklaşık olarak 272 milyona ulaştığı açıklanırken (United Nation, 2020), büyük bir döviz getirisi potansiyeli olan diaspora topluluklarının anavatanına seyahat etmesi için çeşitli stratejiler geliştirilmekte ve anavatan ile ilgili çekicilik unsurları kullanılmaktadır (Li, McKercher ve Chan, 2019). Diaspora topluluklarına yönelik geliştirilen bu stratejiler sadece döviz getirisi amacıyla yapılmamaktadır. Göçmen bireylerin ve çocuklarının anavatan ile ilişki kurmalarını ve kurulan bu ilişkinin zaman içerisinde kaybolmamasını sağlamak en önemli amaçlardan bir tanesidir. Bu amacın gerçekleşmesi, diaspora turizminin sürdürülebilir bir hale gelmesi anlamına gelmektedir.

6,5 milyonu aşkın Türk vatandaşı yurt dışında yaşamaktadır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2021). Ancak buna rağmen yerli literatürde Türk diasporasının anavatan seyahatlerine yönelik yapılmış çalışma sayısının oldukça kısıtlı olduğu söylenebilir (Çıkı ve Kızanlıklı, 2021; Çıkı ve Kızılırmak, 2021; Tören ve Kozak, 2019; Yaşar, 2019). Gelecekte yapılacak çalışmalara yol göstermesi açısından bu makalenin amacı, diaspora topluluklarının kuşak farkını dikkate alarak hazırlanmış diaspora turizmi çalışmalarını bir araya getirerek bütünsel bir bakış açısı ortaya koymaktır. 2000 yılı ile 2021 yılları arasında yayımlanan ve diaspora turizmini kuşaklara göre inceleyen çalışmaların literatür taramasına dayalı derleme yöntemiyle çalışılmış bir araştırmaya rastlanamamıştır. Bu doğrultuda Web of Science (WoS), Scopus ve SAGE Journals platformları üzerinde diaspora turizmi ve kuşak anahtar kelimeleri dikkate alınarak arama gerçekleştirilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Diaspora turizminin temelini oluşturan diaspora kavramı kökeni itibariyle Yahudilerin İsrail topraklarından sürgün edilmesine dayanmaktadır (Huang, Norman ve Ramshaw, 2015). Diaspora kavramına yönelik iki farklı yaklaşım bulunmaktadır. İlki klasik diaspora olarak adlandırılır ve bu tanımlamada bir topluluğun ‘diaspora’ olarak ifade edilebilmesi için travmatik göç deneyimlemiş olması gerekmektedir (Helmreich, 1992). Ancak zaman içerisinde kavram eksik görülmeye başlamış ve çağdaş diaspora adıyla yeni bir yaklaşım ortaya çıkmıştır. Çağdaş diaspora yaklaşımı ile birlikte nerdeyse her topluluk diaspora olarak ifade edilmeye başlamıştır (Cohen, 1996). En basit haliyle diaspora kavramı “bir insanın anavatanından ayrılarak başka bir ülkede etnik azınlık olarak yaşaması” şeklinde tanımlanabilir (Butler, 2001: 189).

Diaspora turizmi ise, göç eden bireylerin çeşitli amaçlarla anavatana gerçekleştirdikleri turistik seyahatler şeklinde tanımlanmaktadır (Huang, Ramshaw ve Norman, 2016). Hac turizmi (Schramm, 2004) kapsamında dahi incelenen göçmen bireylerin anavatan seyahatleri, başta diaspora turizmi olmak üzere etnik turizm, miras turizmi, kök(en) turizmi, anavatana hasret turizmi (homesick), arkadaş ve akraba ziyareti turizmi, anavatan turizmi gibi çeşitli başlıklar altında araştırılmıştır (Çıkı, 2020; Huang, Hung ve Chen, 2018; Huang, King ve Suntikul, 2017). Gerçekleşen bu geri dönüş seyahatlerinin manevi değeri oldukça yüksek olduğu kabul edilmesinin yanı sıra önemli bir ekonomik değere de sahip olduğu söylenebilir (Sim ve Leith, 2013).

Ev sahibi ülkeye ilk göç edenler ‘birinci kuşak göçmen bireyler’ olarak tanımlanır ve dolayısıyla göç edilen ülkede uyum sağlama ve dil problemleri gibi zorlukları çeken de onlardır (Maruyama ve Stronza, 2010). Dolayısıyla ilk kuşak göçmen bireyler geride bıraktıkları her şeye özlem duyabilir ve bu durum seyahati teşvik edebilir. Dolayısıyla ilk kuşak göçmenlerin anavatan seyahatleri akraba ve arkadaş ziyareti ve özlem gibi motivasyonlar üzerine kurulu olduğu söylenebilir. Ancak ikinci kuşak göçmen bireyler için özlemden ziyade merak duygusunun ön planda olduğu söylenebilir (Çıkı ve Kızanıklı, 2021). İkinci kuşak göçmenlerin anavatan ile bağ kurmasını sağlayan en önemli unsur ebeveynleridir. Çocukluktan anlatılan hikayeler ve çıkılan seyahatlerle ikinci ve sonraki kuşak göçmen bireylerin anavatanı ile arasında kurulacak bağın daha sağlam olması muhtemeldir. Kurulan bu bağ ile birlikte, ebeveynleri gibi yeni jenerasyonların da anavatana seyahat etmesi

muhtemeldir. Bazı ikinci ve sonraki kuşak göçmen bireyler için ise merak duygusu kendiliğinden gelişebilir ve dolayısıyla köken arayışı için anavatana seyahat edebilirler. Ancak bu seyahatler her zaman olumlu sonuçlanmaz ve bazı durumlarda hayal kırıklıklarına da neden olabilir (Weaver, Kwek ve Wang, 2017).

Diaspora turizmi, göçmen bireyler ile anavatanları arasındaki bağı güçlendiren önemli faaliyetlerden biri olarak gösterilmektedir (Huang, Hung ve Chen, 2018). Bu bağlamda araştırmacılar göçmen bireylerin anavatanıyla ilişkilerini ve kurulan bağın anavatan seyahatlerine etkileri üzerine incelemeler yapmaktadır. Yapılan araştırmaların önemli bir kısmında, anavatan ile kurulan bağ ile seyahat motivasyonunun doğru orantılı olduğu saptanmıştır (Çıki ve Kızanlıkl, 2021; Huang, Hung ve Chen, 2018; Otoo, Kim ve Stylidis, 2021). Hughes ve Allen (2010) tarafından yapılan araştırmada, İngiltere’de yaşayan ilk kuşak İrlandalı göçmen bireylerin anavatanıyla bağlarının kuvvetli olduğu ve seyahatlerinde ilk tercihlerinin anavatandan yana olduğu tespit edilmiştir. Ancak ikinci ve üçüncü kuşak İrlandalıların anavatanı ile bağlantılarının ilk kuşağa göre daha zayıf olduğu ve nesiller ilerledikçe tatil zamanlarında anavatanın tercih edilme düzeyinin de azaldığı aynı araştırmada ortaya çıkarılmıştır. Bir başka örnek olarak, Almanya’da yaşayan ikinci kuşak göçmen Türklerin anavatanıyla bağlarını koruduğu ve bununla birlikte anavatana seyahat motivasyon seviyelerinin de yüksek olduğu belirlenmiştir (Çıki ve Kızanlıkl, 2021).

3. YÖNTEM

Bu makale, diaspora turistlerinin anavatan seyahatlerini kuşaklar boyutuyla ele alan çalışmalara bütüncül bir bakış açısı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu doğrultuda sistematik bir literatür taraması yapılmıştır. İlk olarak uygun veri tabanları seçilmiştir. Uluslararası literatürde diaspora turizmi çalışmalarına olan ilgi giderek artmaktadır ve bu yüzden bilinirliği yüksek ve oldukça kapsayıcı olan ‘WoS’, ‘Scopus’ ve ‘SAGE Journals’ veri tabanları tercih edilmiştir. Söz konusu üç veri tabanında taranan dergilerde yayımlanmış makalelerin incelendiği bu çalışmanın, gelecekte konuya odaklanacak araştırmacılara yol göstermesi ve diaspora turizmi literatürüne katkı sağlaması beklenmektedir.

Göçmen kuşakların anavatan seyahatleri çeşitli başlıklar altında incelenmiştir. Ancak bu çalışmada göçmen kuşakların anavatan seyahatleri diaspora turizmi başlığı altında sınırlandırılarak ele alınmıştır. İlgili veri tabanlarında taranan dergilerde, 2000 ile 2021 yılları arasında yayımlanmış makaleler çalışma kapsamında değerlendirilmiştir. Başlığında ve

anahtar kelimeleri arasında “Diaspora turizmi” ile “kuşak” anahtar kelimeleri yer alan makaleler taranmıştır. Ayrıca çalışmada sadece İngilizce olarak yayımlanmış makaleler dikkate alınmıştır. Gerçekleştirilen tarama sonucunda, ulaşılan çalışmalardan araştırma kapsamına girmeyen makaleler çıkarılmış ve araştırmanın örneklemini 16 olarak belirlenmiştir.

4. BULGULAR

Bu çalışmada WoS, Scopus ve SAGE Journals veri tabanlarında taranan dergilerde, diaspora turizmini kuşaklar boyutuyla ele alan makaleler (2000-2021) dikkate alınmıştır. Yayınlar konu, yöntem ve bulgular açısından analiz edilmiştir. Literatür incelemesi sonrasında ulaşılan 16 makalenin tamamının 2008 yılı ve sonrasında yayımlandığı görülmüştür. 16 çalışmanın 9 tanesi 2016 yılı ve sonrasında, 5 çalışma 2011 ile 2015 yılları arasında, ilk çalışma ise 2008 yılında yayımlanmıştır. İnceleme sonrasında en çok Çin diasporasının (5) anavatan seyahatlerine odaklanıldığı belirlenmiştir. Konu ile ilgili hazırlanan makalelerin son 5 yılda artış gösterdiği tespit edilmiştir. Literatür taraması kapsamında incelenen çalışmalar yayın yılına göre Tablo 1’de verilmiştir.

4.1. Makalelerin Analizi

Teknoloji ile ulaşım araçlarının gelişmesi ve seyahatin kolay satın alınabilir bir hale dönüşmesiyle birlikte diaspora topluluklarının anavatan seyahatleri artmış ve bu bağlamda yapılan araştırmalar da giderek daha fazla ilgi görmeye başlamıştır. Bu makale yerli literatürde yeterince rağbet görmeyen diaspora turizmi konusuna dikkat çekmek amacıyla hazırlanmıştır. Diaspora topluluklarının anavatan seyahatlerini kuşak boyutuyla ele alan çalışmalar ile diaspora turizmi literatürüne yol gösterdiği düşünülen çalışmalar harmanlanarak bütüncül bir bakış açısı sunulmuştur. Yapılan literatür incelemesi sonrasında konu ile ilgili eksikler belirlenmiş ve literatürdeki eksiklikleri gidermek adına gelecekte yapılabilecek çalışmalar için öneriler sunulmuştur.

Diaspora kavramı aslında Yahudi halkının zorla topraklarından sürgün edilmesi ile ilgilidir (Reis, 2004). Zaman içerisinde ise kavram genişlemiş ve benzer özellikler taşıyan diğer göçmen topluluklar da diaspora olarak tanımlanmaya başlamıştır (Cohen, 1994). Dünyanın modern bir hale dönüşmesiyle birlikte neredeyse her topluluk diaspora topluluğu olarak ifade edilmeye başlamıştır (Çıkı ve Kızanıklı, 2021). Kavramın temelinde yatan İsrail diasporasının (Safran, 1991) anavatan seyahatlerine yönelik çeşitli araştırmaların (Ioannides ve Ioannides, 2004; Kelner, 2013) yapıldığından bahsetmek mümkündür. Dolayısıyla İsrail

diasporasına yönelik yapılan diaspora turizmi çalışmalarının, öncü çalışmalar arasında başı çektiği ifade edilebilir. Yapılan bilimsel çalışmaların yanı sıra, İsrail Devleti de diasporası ile iyi ilişkiler kuran ve kurulan bu ilişkilerin bozulmaması için etkinlikler düzenleyen ülkeler arasındadır. ‘Taglit-Birthright Israel’ gibi kuruluşlar devlet ile birlikte dünyanın çeşitli yerlerine yayılmış genç İsrail diasporasına anavatana gelmesi için ücretsiz geziler sunmaktadır (Iorio ve Corsale, 2012). Kelner (2013), İsrail diasporasına yönelik hazırlanan eğitim turlarını incelemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Söz konusu çalışmada eğitim turlarına katılan İsrail diasporasının İsrail ile ilişkilerini sürdürdüğünü ve kimliklerini sahiplendiğini tespit etmiştir. Bununla birlikte İsrail diasporasının sadece anavatanla değil, aynı zamanda turları düzenleyen kurumlarla da bağ kurduklarını ortaya çıkarmıştır.

Dünya çapında yaklaşık 60 milyonluk nüfusa sahip olan Çin diasporasının (Zhou, 2017) anavatana gerçekleştirdikleri seyahatlerine yönelik yapılmış çalışmalar da Yahudi diasporasının turistik seyahatlerine yönelik çalışmalar gibi diaspora turizmi çalışmalarının öncüleri arasında kabul edilebilir. Huang, Hung ve Chen (2018), en sık araştırılan diaspora toplulukları arasında yer alan Çin diasporasının anavatan seyahatlerine yönelik yaptığı çalışmada, Kuzey Amerika’da yaşayan Çinli göçmenlerin anavatana bağlılıkları ile seyahat motivasyonlarını incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre anavatana bağlılık seviyelerinin seyahat motivasyonlarını fazlasıyla etkilediği belirlenmiştir.

Huang ve Chen (2020), Kuzey Amerika’da ikamet eden Çin diasporasının beş göçmen nesli boyunca seyahat davranışlarını incelemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada, Çinli göçmen kuşakları arasında anavatana seyahat etme niyetinin farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Seyahat motivasyonu en yüksek kuşak olarak ilk kuşak Çinliler ön plana çıkarken, en düşük seviyeye ise ikinci kuşak göçmen Çinlilerin sahip olduğu saptanmıştır. Aynı ülkenin diasporasına yönelik yapılan bir başka çalışmada ise Li (2019), Çinli göçmen bireylerle üç farklı destinasyonda saha çalışması yapmış ve sonuç olarak Çin’e seyahat eden diaspora turistlerinin anavatana yönelik sosyal sermaye katkıları, seyahat sıklıkları ve kalış sürelerinin farklılık gösterdiğini tespit edilmiştir. Bununla birlikte kişisel anlatılardan yola çıkarak diaspora turistlerinin dört adet sosyal sermaye oluşturma faaliyetlerine dâhil oldukları belirlenmiştir.

Tablo 1. Göçmen kuşakların anavatan seyahatlerine yönelik literatür incelemesi (2000-2021)

Yazarlar	Diaspora Topluluğunun Anavatanı ve/veya Bağlam	Yöntem	Bulgular
Seraphin, Gowreesunkar ve Canosa, (2021)	Birinci, ikinci, üçüncü kuşak göçmen bireylerin anavatan seyahatleri	Anavatanı dışında yaşayan birinci, ikinci ve üçüncü kuşak 56 göçmenle çevrimiçi anket	Diaspora turistlerinin tatil tercihlerinde çocukların etkili olduğu ifade edilmiş ve pazarlama kuruluşlarının diaspora aileleri ile iletişime geçip çocuk dostu stratejiler geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.
Huang ve Chen, (2020)	Kuzey Amerika'da ikamet eden Çin diasporasının beş göçmen nesli boyunca seyahat davranışlarının incelenmesi	Uluslararası bir şirket aracılığıyla 808 Çinli göçmene uygulanan çevrimiçi anket, açıklayıcı faktör analizi, ANOVA	Çinli göçmenler arasında anavatan seyahat etme niyeti en yüksek kuşak ilk kuşak olurken, en düşük seviyeye ise ikinci kuşağın sahip olduğu saptanmıştır.
Otoo, Kim ve Choi, (2020)	Diaspora turistlerinin seyahat motivasyonlarını belirlemeye yönelik ölçek geliştirilmesi	Pilot testler sonrası, iki önemli etkinlik olan 'PANAFEST' ve 'Emancipation Day' esnasında Gana'ya seyahat eden 419 diaspora turistine anket uygulaması, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi, korelasyon, çoklu regresyon	Diaspora turistlerinin seyahat motivasyonlarını belirlemeye yönelik ölçek geliştirilmiş, önemli bir kısmı birinci kuşak (%48,8) olan katılımcıların anavatan karşı bağlarının bulunduğu tespit edilmiş ve ek olarak katılımcıların önemli bir kısmının anavatan kültürüne ilgi gösterdiği belirlenmiştir.
Andits, (2020)	Avustralya'da yaşayan birinci, ikinci ve üçüncü kuşak göçmen Macarların seyahatlerinin değerlendirilmesi	İki farklı şehirde 50 birinci kuşak, 12 ikinci ve üçüncü kuşak göçmen birey ile yarı yapılandırılmış görüşme, Macaristan'ın çeşitli yerlerinde 28 görüşme	Katılımcıların Macaristan'a seyahatleri esnasında karşılaştıkları fiziksel çevreye tepkileri değerlendirilmiş ve kirlilik algılarının farklı olduğu belirlenmiştir, buna ek olarak ilk nesil Macarlar seyahati 'eve dönüş' olarak tanımlarken, sonraki nesiller 'etnik köken ülkesine dönüş' şeklinde tanımlamıştır.
Li, (2019)	Çin diasporasının anavatan seyahatlerinin değerlendirilmesi	Beş farklı ev sahibi ülkede ikamet eden beş farklı kuşağa yayılmış 39 Çinli göçmenle derinlemesine yapılmış görüşme	Çalışmada, Çin'e seyahat eden diaspora turistlerinin anavatan sosyal sermaye katkılarının, seyahat sıklıklarının ve anavatan konaklama sürelerinin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.
Huang, Hung ve Chen, (2018)	Kuzey Amerika'da yaşayan Çinlilerin anavatan seyahatlerinin değerlendirilmesi	Kuzey Amerika'da yaşayan 808 Çinli göçmen bireye anket uygulaması, faktör analizi, ANOVA, MANOVA ve regresyon analizleri	5 farklı göçmen kuşağı ele alan çalışma, göçmen kuşakları 3 ayrı pazar olarak gruplandırmış ve Çin için en uygun diaspora turizmi pazarının 1 ve 1,5 kuşağı göçmenler olduğu belirlenmiştir.
Graf, (2016)	İsviçre'de yaşayan	Saha çalışması ve 16	İkinci kuşak Eritreli

	ikinci kuşak Eritrelilerin anavatan seyahatlerinin değerlendirilmesi	ikinci kuşak Eritreliyle yarı yapılandırılmış görüşme	göçmenlerden oluşan katılımcıların tamamı, Eritre'de yaşayan arkadaş ve akrabaları ziyaret etmek zorunda hissettikleri görülmüştür.
Huang, Ramshaw ve Norman, (2016)	İkinci kuşak Çin diasporasının anavatan seyahatlerinde yaşadıkları turistik deneyimler	İkinci kuşak 26 Çinli göçmenle yarı yapılandırılmış görüşme	Bulgulara göre katılımcıların çoğu geziden sonra kendilerini daha çok Çinli veya Çin'e daha yakın hissettiklerini belirtmiş olsa da, tüm katılımcıların Çin'e karşı güçlü bir anavatan sadakati geliştirmediği belirlenmiştir. Ayrıca üç farklı seyahat amacı belirlenmiştir.
Li ve McKercher, (2016)	Çin diasporasının anavatan seyahatlerinin incelenmesi	Anavatana seyahat eden farklı kuşaklara ait 28'i ABD, 18'i Kanada'da yaşayan toplamda 46 Çinli göçmenle yarı yapılandırılmış görüşme	Diaspora turistlerinin seyahat sonrasında beş farklı diaspora turisti tipi belirlenmiştir.
Vathi, (2015)	Birinci kuşak göçmen Kosovalılar ve çocuklarının anavatan seyahatleri	Londra'da yaşayan birinci kuşak 20 göçmen ve onların ergenlik çağındaki çocukları (20) ile odak grup görüşmesi	Kosovalı göçmenlerin anavatan seyahatleri aile ile yaşanan deneyimlerin yanı sıra boş zaman etkinlikleri ve turizm deneyimlerinden oluştuğu sonucuna varılmıştır.
Kim ve Stodolska, (2013)	Amerika'da yaşayan Kore diasporasının anavatan seyahatleri	18 Kore asıllı üniversite öğrencisi (1,5 kuşağı) ile yarı yapılandırılmış görüşme	Anavatana gerçekleştirilen seyahat sonrası, Koreli göçmenlerin bir kısmının etnik kimlikleri ile ilgili düşüncelerinde değişiklikler görüldüğü tespit edilmiştir.
Huang, Haller ve Ramshaw, (2013)	ABD'deki ikinci kuşak göçmenlerin anavatan seyahatleri	ABD'deki ikinci kuşak göçmenler üzerine yapılan iki çalışmadan elde edilen ikincil verilerden yararlanılmıştır	Bulgulara göre diaspora turizm gezilerinin sayısı ve kalış süreleri ile anavatanda evinde hissetmeleri arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir.
Iorio ve Corsale, (2012)	Almanya'da yaşayan Romanyalı göçmenler	Almanya'da yaşayan birinci, ikinci ve üçüncü kuşak Romanya diasporası ile 103 çevrimiçi anket, 10 yarı yapılandırılmış görüşme	Önemli bir kısmı birinci kuşak göçmenlerden oluşan katılımcıların anavatan seyahatlerindeki ana motivasyonu arkadaş ve akraba ziyareti olarak tespit edilirken, az sayıdaki ikinci ve sonraki kuşak göçmenlerin kökenine olan aidiyetinin giderek zayıfladığı görülmüştür.
Hume, (2011)	Dominik diasporasının anavatan seyahatleri	Anavatani dışında yaşayan 30 Dominikli ile görüşme	İkinci kuşak Dominikli üniversite öğrencileriyle yapılan görüşmede, katılımcıların çoğu anavatan seyahatleri için online uçak bileti alırken ebeveynlerinin ise acentelerinden yararlandığı görülmüştür.
Hughes ve Allen, (2010)	İngiltere'de yaşayan İrlanda diasporasının anavatan seyahatleri	Birinci, ikinci ve üçüncü kuşak 26 göçmenle İrlandalıyla yarı	Neredeyse tüm göçmen bireylerin (birinci, ikinci ve üçüncü kuşak) anavatanıyla ilişkilerinin

		yapılandırılmış görüşme			bulunduğu saptanırken, diğer göçmen bireylere nazaran birinci kuşak göçmen İrlandalıların turistik seyahatlerde anavatana daha az değerlendirdiği belirlenmiştir.
Bandyopadhyay, (2008)	İngiltere’de yaşayan birinci ve ikinci kuşak Hint diasporası	Londra’da görüşmesi	üç	grup	İlk kuşak Hint diasporasının anavatana seyahat etme niyeti Bollywood filmlerini izledikten sonra artış gösterirken, ikinci ve üçüncü kuşak göçmen bireylerin seyahat niyeti ise modern Hint filmlerini izledikten sonra artış gösterdiği tespit edilmiştir.

Diaspora turizmi, Afrikalı göçmen bireyler için genel olarak 1500 ile 1900 yılları arasında 12 milyondan fazla Afrikalının Gana, Togo, Benin ve Angola’dan (eski adıyla Gold Coast) Amerika’ya köle olarak götürülmesi ve sonrasında ise torunlarının bu bölgelere turistik olarak dönmeleri ile ilgilidir (Otoo, Kim ve King, 2021). Otoo vd. (2021), Afrika diasporasının anavatan seyahatlerini ele almış ve Gana’da iki önemli diasporik turistik merkez olan Cape Coast ve Elmina Kalesi’nde veri toplama işlemi gerçekleştirmiştir. Elde edilen bulgulara göre Ganalı diaspora turistlerinin anavatan seyahatlerinden memnun kalmaları tekrar ziyaret etme, tavsiye etme, daha uzun konaklama ve sonraki ziyaretlerde aile ve akrabaları anavatana getirme gibi eğilimleri olumlu etkileyeceği belirlenmiştir. Ayrıca anavatan bağlılığının tekrar seyahati doğrudan etkilediği ve bağlılığın canlı tutulmasını sağlayacak ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

Aynı bölgede yapılan başka bir araştırmada Otoo, Kim ve Choi (2020), ata topraklarına seyahat eden göçmen bireylerin seyahat motivasyonlarını belirlemeye yönelik bir anket geliştirmiştir. Anket uygulaması iki önemli etkinlik olan ‘PANAFEST’ ve ‘Emancipation Day’ esnasında Gana’ya seyahat eden ve Cape Coast ve Elmina Kalesi’ne gelen 45 yaş üzeri 419 diaspora turistlerine yapılmıştır. Araştırmacılar, ölçeğin çeşitli gruplar arasında karşılaştırma ve genelleme yapmak ve ülkelerin diasporası ile ilgili turizm politikaları hazırlaması için kullanışlı olduğunu öne sürmüştür. Buna ek olarak katılımcıların %62,1’inin Gana’ya ilk kez geldiği tespit edilirken, yaklaşık %32’si ise 7 ile 14 gün aralığında anavatanında konakladığı belirlenmiştir.

Bandyopadhyay (2008), yaklaşık 20 milyon nüfusa sahip olan Hint diasporası içerisinde, İngiltere’de yaşayan birinci ve ikinci kuşak Hint diasporasına odaklanarak diaspora ile turizm arasındaki ilişkiyi popüler kültür örneği olan filmler açısından incelemiştir. İlk kuşak

Hintlilerin anavatana seyahat etme niyetleri Bollywood filmlerini izledikten sonra artarken, ikinci kuşak göçmen bireylerin seyahat davranışı ise modern Hindistan filmlerini izledikten sonra belirmektedir. Bu noktadan hareketle Bandyopadhyay (2008), Bollywood filmlerinin Hint diasporası açısından çok büyük bir öneme sahip olduğunu ve Hint diasporasının anavatana seyahat etmesine yol açtığı ve dolayısıyla ekonomiye katkı sağladığını ifade etmektedir.

Diasporasına önem veren ülkelerden biri olan İskoçya, 2009 yılını 'Homecoming' yani eve dönüş yılı olarak ilan etmiş ve yıl boyunca bu etkinliğin meyvelerini toplamıştır. Sim ve Leith (2013), 2009 yılında gerçekleşen bu etkinlik vasıtasıyla memleketine seyahat eden İskoç göçmenlerin deneyimlerini belirlemeye yönelik anket uygulaması gerçekleştirmiştir. Diaspora turistlerine kolay ulaşabilmek adına 'Highland' Oyunları'ndaki üç farklı bölgede gerçekleşen etkinliğe katılan turistlere anketler dağıtılmıştır. Elde edilen verilere göre, İskoç diasporasının anavatanyla güçlü ilişkiler içerisinde olduğu ve güçlü bir İskoç kimliğine sahip oldukları belirlenmiştir.

Özellikle Almanya başta olmak üzere dünyanın çeşitli ülkelerine yayılmış 6,5 milyonu aşkın Türk diasporasının varlığını anavatani dışında sürdürdüğü bilinmektedir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2021). Büyük bir diaspora nüfusu olmasına rağmen Türk diasporasının turistik seyahatleri yeterince ilgi görmemiştir. Çıkı ve Kızanlıklılı (2021), Almanya'da yarım asrı aşkın süredir varlığını sürdüren ve düzenini bu ülkede kurmuş olan göçmen Türklerin çocuklarına odaklanmıştır. Çıkı ve Kızanlıklılı (2021), ikinci kuşak göçmen Türklerin anavatana bağlılık düzeyleri ile anavatan seyahatlerindeki motivasyonları belirlemek adına 416 çevrimiçi anket toplanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, ikinci kuşak göçmen Türklerin anavatana bağlılıklarının seyahat motivasyonlarını etkilediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte katılımcıların herhangi bir turistik destinasyona seyahat etmektense, anavatana gitmeyi tercih ettikleri (%79,4) tespit edilmiştir.

Kaftanoğlu ve Timothy (2013), Amerika'da yaşayan Türk diasporasının kültürel entegrasyon unsurları ile seyahat özellikleri arasındaki ilişkileri belirlemeyi amaçlamış ve bu bağlamda 105 çevrimiçi anket toplanmıştır. Bulgular Arizona'da yaşayan Türk diasporasının anavatanyla ilişkilerini sürdürdüğü ve mümkün olduğunca anavatana sık seyahat etmek istediklerini göstermektedir. Bununla birlikte araştırmacılar, ikinci veya üçüncü kuşak göçmenler üzerine yoğunlaşmasa da nesiller ilerledikçe anavatan ile kopukluklar

yaşanmasının muhtemel olduğunu vurgulamaktadır. Ancak ilk kuşak göçmenlerin anavatanıyla bağlarının kolay kopmadığını ifade eden Kaftanoğlu ve Timothy (2013), Arizona’da yaşayan göçmen Türklerin anavatan seyahatlerinin akraba ve arkadaş ziyareti üzerine kurulu olduğuna dikkat çekmektedir.

Scheyvens (2007), iç turizmin alt kategorisi olarak tanımladığı diaspora turizminin dünyada olduğu gibi Samoa ülkesinde de çok fazla önemsenmediğini öne sürmektedir. Ancak Scheyvens (2007), bu durumun yanlış bir değerlendirme olduğunu ve bu turizm türlerinin ülke ekonomilerine katkılarının oldukça yüksek olduğunu ifade etmektedir. Samoalı diaspora turistlerinin deniz, kum ve güneş üçlemesinden etkin bir şekilde faydalandığını ekleyen Scheyvens (2007), ‘Beach Fale’ konaklama deneyiminin daha fazla tanıtılması ve diaspora turistlerinin Samoa’da yer alan turistik mekanlara seyahat etmeleri konusunda teşvik edilmesi gerekliliğini vurgulamıştır.

Doğu Timor diasporasına odaklanan Vong, Pinto ve Silva (2017) Portekiz, Endonezya ve Avustralya’da yaşayan ve Doğu Timor’a seyahat eden katılımcılara anket uygulaması gerçekleştirmiştir. Çalışmada, Portekiz’de yaşayan Doğu Timor diasporasının anavatan seyahatleri için en çok Temmuz ayını tercih ettiği tespit edilmiştir. Endonezya ve Avustralya’da yaşayan Doğu Timorlular ise anavatanına seyahat etmek için en çok Aralık ayını tercih ettiği belirlenmiştir. Çalışma bulgularına göre katılımcıların önemli bir kısmının Doğu Timor’daki turistik tesisleri yetersiz olarak nitelendirdiği görülmüştür. Ancak bu izlenim, gelecekte anavatanı tekrar ziyaret etme niyetlerine olumsuz şekilde etki etmemiş ve katılımcıların tamamı anavatanını tekrar ziyaret etmeyi planladığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte anavatan seyahatlerinde başı çeken motivasyonun akraba ve arkadaş ziyareti olduğu belirlenmiştir.

Mortley (2011) İngiltere’de yaşayan Jamaika diasporasının seyahat davranışlarına odaklanmış ve bu bağlamda Jamaika ve İngiltere’de çok paydaşlı derinlemesine görüşmeler gerçekleştirmiştir. Elde edilen bulgulara göre, İngiltere’de yaşayan Jamaika diasporasının %86’sı anavatanına eğlenmek ya da aile ve akraba ziyareti için gelmektedir. Ayrıca Jamaika diasporasının anavatan seyahatlerinde tek bir motivasyonun olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla Jamaika diasporasının homojen bir yapıya sahip olmadığını belirten Mortley (2011), söz konusu tüm seyahat nedenlerinin daha fazla araştırılıp çıkan sonuçlar doğrultusunda anavatanına seyahatin daha fazla teşvik edilmesi gerektiğini önermektedir.

Güney Amerika kıtasının en küçük ülkelerinden biri olan Surinam'ın diasporasına odaklanan Nurse (2013), Surinam diasporasının anavatan seyahatlerindeki ana motivasyonunun arkadaş ve akraba ziyareti olduğunu vurgulamaktadır. Surinam'ın diaspora turistlerini çekmek için yıl içinde birçok etkinliğinin bulunduğu dikkat çeken Nurse (2013), bu etkinliklerin iyi organize edilemediği ve bu fırsattan yararlanılmadığı görüşündedir. Bununla birlikte diaspora turistlerini anavatanına çeken bazı temel faktörlerin bulunduğunu ifade eden Nurse (2013), bu faktörleri 'kültürel', 'sosyal', 'dini' ve 'iklimsel' faktörler olarak gruplandırmıştır. İsviçre'de yaşayan ikinci kuşak Eritre diasporasına odaklanan Graf (2016), ikinci kuşak Eritrelerin anavatanıyla kısıtlı etkileşimlerinin olduğu ve Eritre'ye gelenlerin daha çok apolitik insanlar olduğunu sonucuna varmıştır. İkinci kuşak Eritreli göçmen bireylerle Eritre seyahatine çıkan Graf (2016), seyahat ilerledikçe katılımcıların akraba-arkadaşları ile ne zaman görüşmeleri gerektiği ile ilgili yoğun tartışmalara girdiklerini gözlemlemiştir. İkinci kuşak göçmen Eritrelilerden oluşan katılımcıların tamamı, anavatanına geldiğinde arkadaş ve akrabalarını ziyaret etmek zorunda hissettiği ifade etmiştir. Aynı zamanda Eritrelilerin sadece anavatandaki akrabalarla değil farklı ülkelerde yaşayan akrabalarla da anavatanda bir araya geldiği katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

Almanya'da yaşayan Romanyalı göçmenlere odaklanan Iorio ve Corsale (2012), çoğunluğu birinci kuşak göçmenlerden oluşan katılımcıların Romanya seyahatlerindeki en önemli motivasyonun arkadaş ve akraba ziyareti olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca az sayıdaki ikinci ve sonraki kuşak göçmen katılımcılardan toplanan verilere göre, birinci kuşak göçmenlere göre sonraki kuşak göçmenlerin köken ile ilgili faaliyetlere daha az katılım gösterdiği ve etnik kimliklerine olan aidiyetlerinin daha zayıf olduğu saptanmıştır. Katılımcıların önemli bir kısmı anavatanı tekrar ziyaret edebileceğini ifade ederken (%86,4), emeklilikten sonra dahi temelli dönüş yapmalarının zor olduğunu (%60,2) düşünenlerin sayısı da oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Hume (2011), Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşamını sürdüren en büyük Kuzey Amerika diasporalarından biri olan Dominik diasporasının turizm potansiyelini değerlendirmiş ve bu doğrultuda sınırlı sayıda ikinci kuşak Dominikli üniversite öğrencileriyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sonucunda katılımcıların bir kısmının adada yatırımlarının bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların anavatanına seyahat amaçlarının sadece arkadaş ve akraba ziyareti ile sınırlı olmadığı görülürken, Dominik seyahatlerinde çeşitli

amaçlarının (miras, tatil, iş) olduğu belirlenmiştir. Hume (2011), resmi istatistiklerden yola çıkarak Dominiklilerin özellikle resmi tatillerde anavatanına çok yoğun şekilde rağbet etmesinin daha iyi değerlendirilmesi için seyahat acenteleri, diaspora turizm ofisleri ve turizm bakanlığı arasında stratejik işbirliklerinin sağlanması önerisinde bulunmuştur. Huang, Haller ve Ramshaw (2013) tarafından ABD'deki ikinci kuşak göçmenlere yönelik hazırlanan bir başka çalışmada ise diaspora turistlerinin anavatana seyahat sayıları ve kalış süreleri ile anavatanda kendilerini evinde hissetmeleri arasında ilişki olduğunu belirlenmiştir.

Vathi (2015), nüfusunun %20'si yurt dışında yaşayan ve en yüksek yurtdışı göç oranlarına sahip ülkelerden biri olan Kosova diasporasının anavatan seyahatlerine odaklanmıştır. Birinci kuşak Kosovalılar sorulara Arnavutça yanıt verirken, çocuklarının birçoğu İngilizce, bazıları ise Arnavutça yanıt vermiştir. Kosovalı göçmenler anavatanın yanı sıra tarihi bağlantılarının bulunduğu Arnavutluk'un sahil bölgelerine de sık seyahat ettiğini ifade eden Vathi (2015), bu hareketlerden yola çıkarak Kosovalılar için 'ev' kavramının Arnavutluk'a bağlı olduğunu öne sürmüştür.

İkinci ve sonraki kuşak göçmen bireylerin anavatana bağlılığın azalma ihtimalinden bahseden Seraphin, Gowreesunkar ve Canosa (2021), diasporik bireylerin çocuklarına anavatan ile ilgili bilgi ve deneyimlerini aktarmasının büyük bir öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bununla birlikte katılımcılarının çoğunun çocukken anavatanında herhangi bir etkinliğe katılmadığı tespit edilirken, bu doğrultuda destinasyon pazarlamacılarının göçmen bireylerin çocuklarını hedef alan ve çocuk merkezli stratejiler geliştirmelerinin bu pazardan pay alma noktasında önemli olduğunu vurgulamaktadır. Son olarak çocukların turizm planlaması içerisine dâhil edilmesi gereken önemli paydaşlardan olduğu ifade edilmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, diaspora turizmini kuşaklar boyutuyla ele alan ve WoS, Scopus ve SAGE Journals veri tabanlarında taranan dergilerde yayımlanmış olan makalelere yönelik inceleme gerçekleştirilmiştir. Çalışmada diaspora turizmi ve kuşak anahtar kelimeleri dikkate alınarak 2000 ile 2021 yılları arasında yayımlanan 16 makale analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, uluslararası literatürde diaspora turizmi araştırmalarının sayısının giderek arttığı ve araştırmacıların göçmen bireylerin anavatana gerçekleştirdikleri turistik seyahatlere farklı bakış açılarıyla yaklaştıkları görülmektedir. Analizden elde edilen bulgular, araştırmacıların en fazla Çin diasporasının anavatan seyahatlerine odaklandığı göstermektedir.

İlgili veri tabanlarındaki ilk çalışma 2008 yılında yayımlanırken, 2016 yılı itibarıyla konu ile ilgili çalışmaların ivme kazandığı görülmektedir. Özellikle yerli literatür incelendiğinde diaspora turizminin ihmal edilmiş bir turizm türü olduğu görülmektedir. Yurt dışında yaşayan Türk sayısı (6,5 milyon) göz önünde bulundurulduğunda, diaspora ve turizm araştırmalarının daha fazla ilgiyi hak ettiği ifade edilebilir. Bu doğrultuda makale, araştırmacılar ve uygulayıcılar için bir dizi çıkarım sağlamaktadır.

Diaspora turistlerinin davranışlarının ve beklentilerinin iyi anlaşılması, turizm gelirini artırma noktasında yol gösterici rol oynayabilir. Diaspora turistlerinin anavatan seyahatlerindeki motivasyonların, anavatana bağlılıklarının, tekrar ziyaret etme niyetlerinin ve memnuniyet seviyelerinin belirlenmesi noktasında yerli literatürde sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Bu noktadan hareketle göçmen bireylerin anavatan seyahatlerindeki motivasyonların, anavatana bağlılıklarının, tekrar ziyaret etme niyetlerinin ve memnuniyet seviyelerinin belirlenmesi gibi konulara odaklanmak diaspora turizmi literatürü ve turizm sektörü için faydalı olabilir. Önerilen bu noktaları kuşaklar boyutunda ele almak ve kuşaklar arası farklılıkları ortaya çıkarmak diaspora turizmi literatürüne ve turizm sektörüne daha kapsamlı katkı sağlayacaktır.

Türkiye'ye gelen diaspora turistlerinin gelecekte anavatani tekrar seyahat etme niyetlerini hangi değişkenlerin belirlediği ortaya çıkarılabilir. Bu bağlamda özellikle ikinci ve sonraki kuşak göçmen bireylerin anavataniyle bağlantısının nasıl korunacağı ve anavatan seyahatlerinin nasıl teşvik edileceği ile ilgili sorulara odaklanılarak diaspora turizminin sürdürülebilirliği tartışılabilir. Diaspora turistlerinin anavatana bağlılıklarının, tekrar seyahat etme niyetlerine etkisini ortaya çıkarmak ve söz konusu etki düzeyini kuşaklar boyutunda karşılaştırma noktasında ampirik çalışma eksikliği bulunmaktadır. Tekrar seyahat etme niyeti gibi ilgili literatürde ampirik çalışma eksikliği bulunan bir başka konu da diaspora turistlerinin destinasyon imajı algılarıdır. Prayag ve Ryan (2012) destinasyon imajı ile anavatana bağlılık arasındaki ilişkiyi ampirik olarak test etmiş ve destinasyon imajının anavatan bağlılığı ile pozitif ilişkilerinin olduğunu tespit etmiştir.

Gelecekte yapılacak çalışmalarda diaspora turistlerinin tatil dönemlerinde ilk tercih olarak anavatani mi yoksa farklı bir turistik destinasyonu mu tercih ettiği konusuna eğilim gösterilebilir. Daha kapsamlı bir araştırma için kuşak farkının etkileri incelenebilir. Ayrıca diaspora turizminin mevsimsel olup olmadığıyla ilgili çalışma eksikliği mevcuttur (Çıktı,

2020). Bu noktadan hareketle, Türk diasporasının turizmin yoğun geçtiği dönemlerin dışında kalan dönemlerde anavatanı seyahat etmeleri konusunda nasıl teşvik edilebileceği konusunda öneriler geliştirilerek literatüre ve turizm sektörüne katkı sağlanabilir.

Birçok ülkede düzenlenen diaspora festival ve etkinlikleri ile özellikle ‘homecoming’ yani eve dönüş etkinliklerinin diaspora turistlerini anavatana çektiği görülmektedir. Bu doğrultuda düzenlenen eve dönüş etkinlikleri ve festivaller incelenerek Türkiye diasporası için öneriler geliştirilebilir ve düzenlenebilecek bu tarz etkinliklerin potansiyel getirileri konusunda değerlendirmeler yapılabilir. Ayrıca farklı ülkelerin diaspora topluluklarına yönelik hazırlanan eve dönüş etkinliklerinin incelenmesi, diaspora ve turizm ile ilgili resmi ve özel kurumlar için de yararlı olacağı ön görülmektedir.

Diaspora turistleri anavatan seyahatlerinin planlamasını daha çok bireysel yapmaktadır ve bunun en önemli etkenlerinden bir tanesi bireyselleştirilmiş veya diaspora turistlerinin istekleri doğrultusunda hazırlanmış turların eksikliğidir. Diaspora turistleri her ne kadar heterojen gruplar olsa da farklı gereksinim ve arayışlarının tespit edilmesi sektöre rehberlik edecektir. Çalışmada oluşturulan bütünsel çerçeve aracılığıyla, diaspora turistlerinin beklentilerini anlamak, pazarlama stratejileri ve ürün geliştirilmesi noktasında yöneticilere ipuçları sağlamaktadır.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak, çalışmada sadece WoS, Scopus ve SAGE Journals veri tabanlarında taranan dergilerde yayımlanan makaleler dikkate alınmıştır. Gelecekteki araştırmalarda benzer işlevleri gören veri tabanları dikkate alınarak daha kapsamlı bir analiz gerçekleştirilebilir. Ayrıca diaspora turizmi ile ilgili makalelerin yanı sıra tez, bildiri, kitap bölümü ve diğer yayınlar da dikkate alınıp analizler gerçekleştirilebilir. Bu çalışma, göçmenlerin anavatanlarına gerçekleştirdikleri seyahatleri diaspora turizm başlığı altında ele alan çalışmaları dikkate alınmıştır. Gelecekte akraba ve arkadaş ziyareti turizmi, kök/en turizmi ve anavatan turizmi gibi farklı başlıklarda ele alınarak hazırlanmış çalışmalar da incelenebilir.

Diaspora turizminde kuşak farkları, anavatan seyahatlerini ve bağlılıklarını etkileyebilmektedir. Dolayısıyla turizm sektörünün en uygun kuşağa yönelik pazarlama stratejileri geliştirebilmesi noktasında bu araştırmalar önem arz etmektedir. Bu doğrultuda bu çalışmanın bir başka sınırlılığı, yalnızca diaspora turizmini kuşaklar boyutuyla ele alan çalışmaların dikkate alınmasıdır.

6. KAYNAKÇA

- Andits, P. (2020). Decay, dirt and backwardness: Interpretations of the socialist heritage in Hungary by first and later generation Australian-Hungarians. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality*, 14(3), 429-440.
- Bandyopadhyay, R. (2008). Nostalgia, identity and tourism: Bollywood in the Indian diaspora. *Journal of Tourism and Cultural Change*, 6(2), 79-100.
- Butler, K. D. (2001). Defining diaspora, refining a discourse. *Diaspora*, 10(2), 189-219.
- Cohen, R. (1996). Diasporas and the nation state: From victims to challengers. *International Affairs*, 72(3), 507-520.
- Cohen, R. (2008). *Global Diasporas: An Introduction*. Abingdon: Routledge.
- Coles, T., & Timothy, D. J. (2004). My field is the world: Conceptualizing diasporas, travel and tourism. In T. Coles & D. J. Timothy (Eds.), *Tourism, diasporas and space* (s. 1-29). London: Routledge.
- Çıki, K. D. (2020). Diaspora turizmi kapsamında göçmen Türklerin seyahat motivasyonlarının ve anavatana bağlılıklarının incelenmesi, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Çıki, K. D. ve Kızanlıklılı, M. M. (2021). Almanya’da yaşayan ikinci kuşak göçmen Türklerin seyahat motivasyonlarının ve anavatana bağlılıklarının diaspora turizmi kapsamında incelenmesi: Köln örneği. *Turizm Akademik Dergisi*, 8(1), 115-132.
- Çıki, K. D. ve Kızılırmak, İ. (2021). İkinci kuşak Türk diasporasının anavatan seyahatlerinde gastronomi faktörünün incelenmesi. *Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 5(2), 101-112.
- Graf, S. (2016). Diaspora tourism and the negotiation of belonging: Journeys of young second generation Eritreans to Eritrea. *Ethnic and Racial Studies*, 40(15), 2710-2727.
- Helmreich, S. (1992). Kinship, nation and Paul Gilroy’s concept of diaspora. *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, 2(2), 243-249.
- Huang, W. J., & Chen, C. C. (2020). Influence of transnational leisure on diaspora tourism among contemporary. *Journal of Travel Research*, 60(3), 603-617.
- Huang, W. J., Haller, W. J., & Ramshaw, G. P. (2013). Diaspora tourism and homeland attachment: An exploratory analysis. *Tourism Analysis*, 18, 285-296.
- Huang, W. J., Hung, K., & Chen C. C. (2018). Attachment to the home country or hometown? Examining diaspora tourism across migrant generations. *Tourism Management*, 68, 52-65.

- Huang, W. J., King, B., & Suntikul, W. (2017). VFR tourism and the tourist gaze: Overseas migrant perceptions of home. *International Journal of Tourism Research*, 19(4), 421-434.
- Huang, W. J., Norman, W. C., Ramshaw, G. P., & Haller, W. J. (2015). Transnational leisure experience of second-generation immigrants: The case of Chinese-Americans. *Journal of Leisure Research*, 47(1), 102-124.
- Huang, W. J., Ramshaw, G. P., & Norman W. C. (2016). Homecoming or tourism? Diaspora tourism experience of second-generation immigrants. *Tourism Geographies*, 18(1), 59-79.
- Hughes, H., & Allen, D. (2010). Holidays of the Irish diaspora: The pull of the 'homeland'. *Tourism Management*, 13(1), 1-19.
- Hume, Y. (2011). Diaspora tourism in Dominican Republic: Capitalizing on circular migration. *Canadian Foreign Policy Journal*, 17(2), 155-170.
- Ioannides, D., & Ioannides, M. C. (2004). Jewish past as a 'foreign country': The travel experiences of American Jews. In T. Coles & D. Timothy (Eds.), *Tourism, diasporas and space* (pp. 95-110). London: Routledge.
- Iorio, M., & Corsale, A. (2012). Diaspora and Tourism: Transylvanian and Saxons visiting homeland. *Tourism Geographies*, 15(2), 198-232.
- Kaftanoglu, B., & Timothy, D. J. (2013). Return travel, assimilation and cultural maintenance: An example of Turkish-Americans in Arizona, *Tourism Analysis*, 18, 273-284.
- Kelner, S. (2013). Historical perspectives on diaspora homeland tourism: "Israel experience" education in the 1950s and 1960s. *Diaspora, Indigenous and Minority Education*, 7(2), 99-113.
- Kim, J., & Stodolska, M. (2013). Impacts of diaspora travel on ethnic identity development among 1.5 generation Korean-American college students. *Journal of Tourism and Cultural Change*, 11(3), 187-207.
- Maruyama, N., & Stronza, A. (2010). Roots tourism of Chinese Americans. *Ethnology*, 49(1), 23-44.
- Mortley, N. (2011). Strategic opportunities from diaspora tourism: The Jamaican perspective. *Canadian Foreign Policy Journal*, 17(2), 171-185.
- Li, M., & McKercher, B. (2016). Developing a typology of diaspora tourists: Return travel by Chinese immigrants in North America. *Tourism Management*, 56, 106-113.
- Li, T. E. (2019). Guanxi or weak ties? Exploring Chinese diaspora tourists' engagement in social capital building. *Current Issues in Tourism*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/13683500.2019.1578340>
- Li, T. E., McKercher, B., & Chan, E. T. H. (2019). Towards a conceptual framework for diaspora tourism. *Current Issues in Tourism*, 23(17), 2109-2126.

- Nurse, K. (2011). Diasporic tourism and investment in Suriname. *Canadian Foreign Policy Journal*, 17(2), 142-154.
- Otoo, F. E., Kim, S., & Choi, Y. (2020). Developing a multidimensional measurement scale for diaspora tourists' motivation. *Journal of Travel Research*, 60(2), 417-433.
- Otoo, F. E., Kim, S., & King, B. (2021). African diaspora tourism – how motivations shape experiences. *Journal of Destination Marketing & Management*, 20, 1-14.
- Otoo, F. E., Kim, S., & Styliadis, D. (2021). Diaspora tourists' emotional experience. *International Journal of Tourism Research*, 23(6), 1042-1058.
- Prayag, G., & Ryan, C. (2012). Antecedents of tourists' loyalty to Mauritius: The role and influence of destination image, place attachment, personal involvement, and satisfaction. *Journal of Travel Research*, 51(3), 342–356.
- Reis, M. (2004). Theorizing diaspora: Perspectives on 'classical' and 'contemporary' diaspora. *International Migration*, 42(2), 41-60.
- Safran, W. (1991) Diasporas in modern societies: Myths of homeland and return, *Diaspora*, 1(1), 83–99.
- Scheyvens, R. (2007). Poor cousins no more: Valuing the development potential of domestic and diaspora tourism. *Progress in Development Studies*, 7(4), 307-325.
- Schramm, K. (2004). Coming home to the motherland: Pilgrimage tourism in Ghana. In S. Coleman & J. Eade (Eds.), *Reframing pilgrimage: Cultures in motion* (pp. 133-149). London: Routledge.
- Seraphin, H., Gowreesunkar, V., & Canosa, A. (2021). Destination marketing organisations: The need for a child-centred approach to diaspora tourism. *Tourism Planning & Development*, <https://doi.org/10.1080/21568316.2021.1903983>
- Sim, D., & Leith, M. (2013). Diaspora tourists and the Scottish homecoming 2009. *Journal of Heritage Tourism*, 8(4), 259-274.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı (2021). Yurtdışında yaşayan Türk sayısı, [URL https://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-yasayan-turkler_.tr.mfa] (Erişim Tarihi: 06.07.2021).
- Tören, E., & Kozak, N. (2019). The impacts of cultural homeland tours of Turkish diaspora in Germany. *Journal of International Social Research*, 12(68), 1259-1266.
- United Nations. (2020). *World Migration Report 2020*. International Organization for Migration.
- Vong, M., Pinto, P., & Silva, J. A. (2017). Diaspora tourism: The case of Timor Leste. *Tourism: An International Interdisciplinary Journal*, 65(2), 218-233.
- Weaver, D. B., Kwek, A., & Wang, Y. (2017). Cultural connectedness and visitor segmentation in diaspora Chinese tourism. *Tourism Management*, 63, 302- 314.

Yaşar, İ. (2019). Yurt dışında ikamet eden vatandaşların Türkiye’de tatil yapmalarında etkili olan faktörler: Berlin örneği. *AHBVÜ Turizm Fakültesi Dergisi*, 22(2), 129-187.

Zhou, M. (2017). *Contemporary Chinese Diasporas*. Singapore: Springer.

1. Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

2. Etik Kurul İzin Belgesi: Bu çalışma kavramsal olarak hazırlanmış olup herhangi bir etik kurul izni gerektirmemektedir.

An Analysis on Studies Dealing With Diaspora Tourism With The Dimension of Generations

Kartal Doğukan ÇIKI

Istanbul Gelisim University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences,
Istanbul/Turkey

Extensive Summary

For thousands of years, human beings have left their countries and migrated to different countries due to various reasons such as geographical conditions, natural disasters, war-terrorism, and the search for better living conditions (Cohen, 2008). These migration movements, which continue from the past to the present, lead to the emergence of ethnic communities living in different countries (Kaftanoglu ve Timothy, 2013). The term 'diaspora', a term of Greek origin, is used to express these ethnic communities that left their homeland and settled in other countries. The touristic movements that these communities consume and experience in their homeland are expressed as diaspora tourism (Coles and Timothy, 2004).

This study has been prepared to provide a holistic perspective to the studies that deal with the homeland travels of diaspora tourists in terms of generations. In this direction, a systematic literature review was conducted. First, appropriate databases were selected. It was thought that three databases would be sufficient. There is an increasing interest in diaspora tourism studies in the international literature, and therefore, the well-known and highly inclusive 'WoS', 'Scopus' and 'SAGE Journals' databases have been selected. It is expected that this study, which examines the articles published in the journals scanned in these three databases, will guide the researchers who will focus on the subject in the future and contribute to the diaspora tourism literature.

The travels of the migrant generations to the homeland have been examined under various headings. However, in this study, the travels of migrant generations to the homeland are discussed under the title of diaspora tourism. The articles published between 2000 and 2021 in the journals scanned in the relevant databases were evaluated within the scope of the study. The articles with the keywords "Diaspora tourism" and "generation" in the title and among the keywords were scanned. Moreover, only articles published in English were examined. As a result of the scanning, articles not included in the scope of the research were removed from the studies reached and the sample of the study was determined as 16.

Findings from the analysis show that researchers mostly focus on homeland travels of the Chinese diaspora. It has been determined that the articles prepared on diaspora tourism have increased in the last 5 years. While the first study in the related databases was published in 2008, it is seen that studies on the subject gained momentum as of 2016. Nine of the 16 studies were published in 2016. Five studies were published between 2011 and 2015, and the first study was published in 2008.

This study has some limitations. First, only the articles published in the journals searched in the WoS, Scopus, and SAGE Journal databases were considered in the study. A more comprehensive analysis can be performed by considering databases that perform similar functions in future research. In addition to articles on diaspora tourism, theses, conference proceedings, book chapters, and other publications can also be considered. In this study, the studies that deal with the travels of immigrants to their homeland only under the title of diaspora tourism were taken into account. In the future, studies prepared under different headings such as visiting relatives and friends tourism, root tourism, and homeland tourism can also be examined.